

УСВІДОМЛЕННЯ СВІТУ ПО-ВАЛТОНІВСЬКИ

Валтон Арво. Усвідомлення : Поезії. Мініатюри / Переклад з естонської М.Антоненка та І. Петровція. – Ужгород: Карпатська вежа, 2011. – 91 с.

Знайомство з художньою літературою, що написана іноземною мовою, для нашого читача є досить складною проблемою. Особливо якщо це мова не світова, не поширена в світі – мова великого духом, але нечисленного народу, – естонців. Такою подією для українського читача є черговий переклад оригінальних творів Арво Валтона, здійснений старшим викладачем кафедри угорської філології М.Антоненком та поетом І.Петровцієм.

Збірка творів «Усвідомлення» – це нова зустріч зі знайомим автором, який постає перед нами філософом, ліриком, людиною з парадоксальним і по-своєму філософським баченням світу. Збірка містить переклади поезії Арво Валтона та мініатюри, що сприймаються як афоризми багатого досвідом інтелектуала. Певне уявлення про письменника можна скласти також з передмови «Арво Валтон – душа без родичів...» Андреса Лангеметса та «Післямови», написаної активним популяризатором творчості письменника М.Антоненком.

Поезія Арво Валтона написана в модерному стилі, членується на рядки і фрази і вимагає вдумливого читання. Справді, має слушність А.Лангеметс, коли твердить, що Валтон грає з читачем складну шахову партію. Думки, висловлені поетом, сприймаються не одразу, дещо парадоксальні. Але усвідомивши їх, розумієш, що автор має рацію: шерех крил ангела лякає, удвох затишно, а поцілована жаба залишається жабою.

Поета хвилюють вічні теми – краса, вірність, природа, почуття. Відчувається, що тема міста, з його хаосом і нещирістю, нічними голосами і вдаваними відчуттями не відпускає автора у світ власних інтересів. Тут знаходимо роздуми Арво Валтона про Євросоюз («Ми гостилися з європейською спільнотою...»), світовий тероризм, відкриття мусульманського світу, захоплення росіян жахами

і кров'ю. І осуд кровопролиття висловлюється делікатно, по-валтонівськи, тихим питанням: ви-йшла б вона за того монстра? У цьому слові *тихо* звучить емоційна напруга, обурення, здивування, – і читач бачить протиставлення нахабної жіночки і європейської інтелігентності. Тут Арво каже: роби висновок, читачу.

Окремо треба сказати про нелегку працю І.Петровція, який по праву є співавтором поезій у намаганні передати не тільки зміст, а й форму валтонівського верлібру – неологізмами, діалектизмами, навіть старослов'янізмами. Читаючи легкі, летючі рядки, забуваєш про те, що оригінал написаний зовсім несхожою естонською мовою фінно-угорської групи, яка нами сприймається як дещо сповільнена і розтягнена.

Переклад афористичних мініатюр Арво Валтона вводить вдумливого читача у внутрішній світ автора, художника, митця, громадянина. Алегорії, парадокси, оксиморони – ось із чим стикається той, хто читатиме уважно, повільно, співпрацюючи з письменником, створюючи власний твір на тему, задану автором. І не важливо, що окремі мініатюри складаються з одного речення, а інші займають півсторінки – це теж поезія, написана особливою формою.

Заслуговує схвалення художнє оформлення книги, яка відразу викликає повагу до письменника, перекладачів, художників, редактора. На жаль, кількох прикрих коректорських помилок (наприклад, на с.27) не вдалося уникнути, але вони не можуть зіпсувати враження від добре зробленої роботи.

Головний висновок після прочитання книги «Усвідомлення» – це розуміння того, що на якусь краплину душа стала багатшою і чистішою. Тому читати це варто.

*Ірина ФІЛАК,
доцент кафедри української мови УжНУ*